

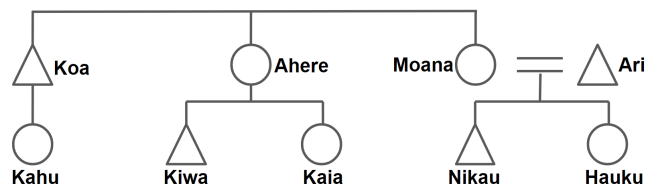
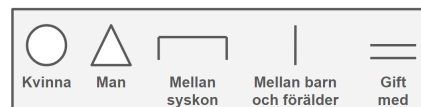
Lingolympiadens finaltävling 2022-05-01

Lösningar

Uppgift 1 (Māori): Māoris släktssystem följer det s.k. *Hawaiianska* släktskapssystemet, det enklaste dokumenterade släktskapssystemet. I detta system kallas alla mostrar och fastrar för *mamma* (**māmā**), farbröder och morbröder för *pappa* (**pāpā**), söner / brorsöner / systersöner för *son* (**tama**) och döttrar / brorsdöttrar / systerdöttrar för *dotter* (**tamahine**). På samma sätt är alla kusiner *syster* eller *bror*. Däremot används olika ord för syskon/kusiner beroende på hur gamla de är, samt vilket kön talaren har, enligt tabellen nedan.

Familjemedlem\Talare	Manlig	Kvinnlig
Manlig (äldre)	Tuakana	Tungane
Manlig (yngre)	Teina	Tungane
Kvinnlig (äldre)	Tuahine	Tuakana
Kvinnlig (yngre)	Tuahine	Teina

Detta ger oss följande familjetråd:

- (c) 5. tuahine, pāpā
 6. teina, tama
 7. tāne, tamahine

Uppgift 2 (Ndebele): Ordföljden är Subjekt-Verb-(Indirekt objekt)-Direkt objekt (SV(iO)dO). Alla substantiv tillhör en klass, som bestämmer vilket prefix de tar (olika vid singular/plural). Verben tar ett prefix beroende på vilken substantivklass subjektet tillhör. Prefixen är som följer.

	Singular	Plural	Verb (sg.)	Verb (pl.)
Klass 1		<i>aba-</i>		
Klass 1a	<i>u-</i>		<i>u-</i>	
Klass 5	<i>i-</i>	<i>ama-</i>	<i>i-</i>	<i>a-</i>
Klass 7	<i>is(i)-</i>	<i>iz(i)-</i>	<i>si-</i>	<i>zi-</i>

Mörka rutor betyder att formen inte förekom i problemet. Vokaler i parantes tas bort före en vokal. I varje klass förekommer följande ord.

Klass 1: barn (*ntwana*)

Klass 1a: alla namn, pappa (*baba*), mamma (*mama*), mormor (*gogo*)

Klass 5: persika (*pintshishi*), kackerlacka (*wuwu*), åsna (*donki*), hus (*ndlu*), färg (*penda*), bok (*bhukhu*)

Klass 7: människa (*thamlilo*), lejon (*lwane*), godis *wiji*, polenta (*tshwala*)

Konstruktionen "Y VERBas av X" byggs som "Y KLASSTYP-VERB-(i)w-TEMP nguX".

Verben (icke-passiva): "KLASS-stam-*el**-TEMP".

-el- används bara om det finns ett iO (indirekt objekt). *-a* markerar nutid, *-e* markerar dåtid (det som avses med TEMP ovan).

De korrekta översättningarna ges nedan.

13. Lejonet äter godis	16. <i>Ipinthishi idliwe ngubaba</i>
14. En kackerlacka blir jagad av mamma	17. <i>Idonki ithenga isitshwala</i>
15. Färgen blev köpt av Peter	18. <i>Umama ubalela abantwana ibhukhu</i>

Uppgift 3 (Lettiska): "sjöman" kan översättas som antingen *jūrnieks* (hav + -are) eller *kuģinieks* (skepp + -are) och "flygplan" som antingen *lidmašīna* (flyga + maskin) eller *gaisakuģis* (luft + skepp).

Tal först:

1-a, 2-b, 3-i, 4-l, 5-k, 6-f, 7-m, 8-r, 9-m, 10-f, 11-g, 12-n, 13-p, 14-o, 15-q, 16-h, 17-j, 18-e, 19-d,
20-c

Bokstav först:

a-1, b-2, c-20, d-19, e-18, f-6/10, g-11, h-16, i-3, j-17, k-5, l-4, m-7/9, n-12, o-14, p-13, q-15

21. *strādnieks* = arbetare

22. *bruņurupucis* = skjöldpadda (brynje-padda)

23. hamn = *osta*

24. hattmakare = *cepure strādnieks*

Uppgift 4 (Urslaviska):

Gemensamt: Konsonanter (C) blir palataliserade (C^j) före e/ę/æ/ь (med kortfattad notation skrivet C > C^j / _[e ę æ ь]) och sprider palataliseringen till intilliggande konsonanter. Alla konsonanter i slutet av ord avtonas (och v > f efter tonlös konsonant i polskan).

Konsonanter												
Urslaviska	r ^j	l ^j = l ^ʳ	m ^j	t ^j	d ^j	s ^j	z ^j	n ^j	l	ž	kv ^j	g
Polska	ʐ	l	m ^j	t ^j	d ^j	ɕ	ʑ	ɲ	w	ʒ	kʃ	g
Tjeckiska	ř	l	m ^j *	c [*]	č [*]	s	z	ɲ	l	ʒ	kvj	h
Ryska	r ^j	l ^j	m ^j	t ^j	d ^j	s ^j	z ^j	n ^j	l	ʒ	tsv ^j	g

*Endast före fornslaviskt æ.

Polska vokaler: Alla toner försvinner, betoning på näst sista stavelsen (i problemet ekvivalent med första stavelsen). e,æ > ^jɔ,^ja framför icke-palataliserade konsonanter, > ^jɛ framför palataliserade (det finns dock inget exempel på e framför palataliserad konsonant i problemet). Vokalerna ę och ɔ blir (utöver skillnad i palatalisering av konsonanten innan) samma ljud, som vi kan kalla "ē". I slutet av ord försvinner ɓ och ь, vilket förlänger vokalen i stavelsen innan. Dessa långa vokaler utvecklas sedan på följande vis: ē: > ẽ, ɔ: > u, övriga vokaler förkortas utan att förändras i övrigt. Nasal vokal före klusil bryts upp i en onasaliserad vokal följd av en nasal konsonant uttalad på samma ställe som det efterföljande ljudet: m framför p/b, n framför t/d, ŋ framför k/g. I övriga fall bryts nasalvokalerna upp i onasaliserad vokal följd av ̃.

Tjeckiska vokaler: Alla toner försvinner, betoning på första stavelsen. a blir till ε efter palataliserade konsonanter. æ och e blir till samma ljud ε. ę > a och ɔ > u. ol,or > la,ra. ɓ och ь försvinner i slutet av ord.

Ryska vokaler: Betoningen kvarstår. æ > ^je överallt, e > ^jə framför icke-palataliserad konsonant, och > ^je annars (som nämnt ovan finns det dock inga exempel på e > ^je i problemet). Betonat ę > ^ja framför icke-palataliserad konsonant och > ^jæ framför palataliserad (vilket är förklaringen till att pętь > p^jæt^j i uppgift 3). Obetonat ę > ^jɪ. ɔ > u överallt. ol,or > 'olo,'oro om tonen är ^ˆ. Om tonen är [˘] blir de istället till o'lo, o'ro. Obetonat or/or blir till oro/olo. o/a i stavelsen innan den betonade blir ɐ. o/a i andra obetonade positioner blir ə. Obetonat u > ʊ. ɓ och ь försvinner i slutet av orden.

Nedan följer de två tabellerna i problemet med svaren ifyllda i fetstil. Notera att du från datan i problemet inte kunde komma fram till vokallängden för tjeckiska eller hur otonade h uttalas, och i de rutorna med två svar hade båda gett full pott.

Urslaviska	Betydelse	Polska	Tjeckiska	Ryska
rĕdъ	rad (NOM SG)	zɔnt	ra:t	rʲat
rĕdæ	rad (LOK SG)	zɛndzɛ	ra:ʃɛ	rʲædʲe
læsъ	skog (NOM SG)	las	lɛs	lʲes
læsæ	skog (LOK SG)	lɛçɛ	lɛsɛ	lʲesʲe
mŏžъ	man (NOM SG)	mɔw̃ʃ	muʃ	muʃ
mŏža	man (GEN SG)	mɛw̃ʒa	muʒɛ	muʒə
lĕdъ	is (NOM SG)	lut	lɛt	lʲot
lĕdu	is (GEN SG)	lɔdu	lɛdu	a. lʲodv
mĕso	kött (NOM SG)	mjew̃sɔ	maso	mʲasə
mĕsъ	kött (GEN PL)	b. mjɔw̃s	mas	mʲas
blŏdъ	påhitt (NOM SG)	bwɔnt	blut	błut
blŏda	påhitt (GEN SG)	c. bwɛnda	d. bluda	błuda
mæsto	plats (NOM SG)	mjastɔ	mɲesto	mʲestə
mæstæ	plats (LOK SG)	mjɛctçɛ	mɲɛsçɛ	mʲesʲtʲe
kvætъ	färg (NOM SG)	kʃjat	kvjet	tsvʲet
kvætæ	färg (LOK SG)	kʃjɛtçɛ	e. kvjɛçɛ	tsvʲetʲe
svætъ	ljus (NOM SG)	çʃjat	svjet	svʲet
svætə	ljus (GEN SG)	çʃjata	svjɛta	svʲetə
kŏrl'ъ	kung (NOM SG)	krul	kra:l	kə'rolʲ
kŏrl'ə	kung (GEN SG)	f. krɔla*	kra:lɛ	kərə'l'a
læto	sommar (NOM SG)	latɔ	lɛ:to	lʲetə
lætæ	sommar (LOK SG)	lɛtçɛ	lɛ:çɛ	lʲetʲe
lādъ	ordning (NOM SG)	wat	lat	łat
lādæ	ordning (LOK SG)	wadzɛ	g. laʃɛ	ładʲe
golvā	huvud (NOM SG)	gwɔva	ɦlava	gələ'va
golvæ	huvud (LOK SG)	gwɔvjɛ	ɦlavjɛ	h. goləvʲe
bŏrъ	barrträd (NOM SG)	bur	bor	bor
ború	barrträd (LOK SG)	i. bɔru	boru	bɛru
pĕtā	hål (NOM SG)	pjenta	pata	pʲita
pĕtъ	hål (GEN PL)	j. pjont	pat	pʲat
pŏlzъ	slåde (NOM SG)	pwus	plas	połɛs
pŏlzæ	slåde (LOK SG)	pwɔzɛ	k. plazɛ	połɛzʲe

*I verkligheten **'krula** – men troligen inte på grund av analogi, utan på grund av att o:et i Urslaviskan är långt – så denna ruta borde egentligen inte ha lämnats tom i uppgiften. Tyvärr upptäcktes inte denna miss förrän det var för sent att ändra på finaltesen. I och med att det inte finns något annat exempel med **ō** i Urslaviskan är både **'krōla** och **'krula** godtagbara svar.

FS	Betydelse	Pl.	Tj.	Ry.
l. mēdъ	honung (NOM SG)	m. mjut	met	n. m'ət
o. mēdu	honung (GEN SG)	p. mjōdu	q. mēdu	m'ədɔ
mòrzъ	frost (NOM SG)	r. mrus	s. mras (eg. mra:s)	mə'ros
mòrzæ	frost (LOK SG)	t. mrɔʒe	u. 'mrazε	v. mē'roz'e
vôrgъ	fiende (NOM SG)	w. vruk	x. vrah/vrak (eg. vrax)	y. 'vorək
z. d[ò/ō]rg[a/o]	väg (NOM SG)	aa. 'drɔg[a/ɔ]	bb. 'draɦ[a/o] (eg. 'dra:ɦa)	də'rogə
cc. trɔb[a*]	rör (NOM SG)	dd. 'trɛmba	ee. 'truba (eg. trouba)	trɔ'ba
ff. tr[ɔ*]bъ	rör (GEN PL)	trɔmp	gg. trup (eg. troup)	hh. trup
rɔkà	hand (NOM SG)	ii. 'rɛŋka	jj. 'ruka	kk. rɔ'ka
ll. p[o*]ræ	period (LOK SG)	mm. 'pɔʒe	'pɔʒe	nn. 'por'e
oo. t[ɛ*][k/g]ъ	drag (NOM SG)	tɔŋk	pp. tah/tak (eg. tax)	qq. t'ak
rr. g[o*]lvъ	huvud (GEN PL)	ss. gwuf	tt. filaf	uu. 'gɔlɔf / gɛ'ɔf

*Alla toner möjligen